

ORADEA-MARE (NAGYVÁRAD)
28 Octobre st. v.
9 Novembre st. n.

Este in fie-care duminica.
Redacțiunea în
Közép-utca nr. 395.

Nr. 44.

ANUL XX.
1884.

Prețul pe un an 10 fl.
Pe $\frac{1}{2}$ de an 5 fl.; pe $\frac{1}{4}$
de an 2 fl. 70 cr.
Pentru România pe an 25 lei.

Ana-Dómna.

(Soția lui Alesandru cel Bun.)

— Dramă in cinci acte. —

(Urmare.)

Actul II.

Grădină. In fund fața curții Domnesci, cu cerdacul din care se scoboră trei scari la mijloc. Miezul nopții.

SCENA I.

Arcașul I, de strajă in cerdac, *Arcașul al II-lea*, in fața scenei.

Arcașul I. **Le sâmnă mă!** Nu dormi tu cumva?!

Arcașul II. N'ai grijă că me țin eu bine. Numai un afurisit de frig mi-o străbătut la oșe, că nopțile ieste de tómnă nu pré șiguesc. Cate odată i frig ca in Feuerar.

Arcașul I. Nu știu cum ț-a fi ție, da mie sciu că nici nu-mi pasă de frig.

Arcașul II. Veți că tu ședi in cerdac și nu mi te suflă crivățul ista, dar eu aicea in puterea vântului... li! când m'aș face și eu lângă ușa Leancăi, nu mi-ar mai trece prin minte de crivăț și de brumă! O știi tu mă pe Leanca mea? ha! Un bujor de fetișcană, s'o sorbi intr'o lingură... brr? da amarnic mai tremur! (Umblă.)

O voce (In depărtare la stânga strigă.) Bine!

Arcașul II. (Strigend.) Bine! bine!

Altă voce. (La dreapta, mai departe.) Bine! bine!

Arcașul I. In sfârșit o trecut și miezul nopții! Și tóte străjile se vede că-is deștepte.

Arcașul II. D'apoi cum să nu, maiculită, când soii tu ce poronci aprige s'au dat, că nici să nu ațipim macar și nici să ne rađemăm de vr'un copac... mai ales de când cu istoria olacului... ai auđit tu mă, ce poznă...

SCENA II.

Ana-Dómna, invălită in negru, urmată de *Cămărășița* sa, de asemenea es din dreapta cerdacului.

Arcașul I. (Strigă.) Cine-i?

Cămărășița. Taci! sânt eu și cu Dómna! (*Arcașul se dă inapoi, Dómna și Cămărășița se scobor in scenă.*)

Dómna. Ce nópte intunecósă, Zamfirc! Simt tóte vinele mele increțindu-se de groză.

Cămărășița. Nu ai nici o grijă, Măria ta! drumul e fără primejdie, și fapta care vrei s'o indeplinesci are

să-ți dee tótă voinicia ce-ți trebuie. Haide mai de grabă, Măria ta!

Dómna. O Dómne indurător! Ajută-mi să pot scăpă doi nevinovați dela o pedepsă cruntă, ce nu trebuie ca ei s'o indure!

Cămărășița. Să credem numai in ajutorul celui de sus, și el precum ne-a dat nădejdea, ne-a da și isbânda!

(Dómna și cămărășița es prin dreapta.)

SCENA III.

Arcaș. I și Arcașul II.

Arcașul II (apropiându-se de cerdac.) Văđut-ai mă! ne Dómna! (cu taină.) A pornit singură, numai cu cămărășița, afară din curte!

Arcașul I. Văđut mă! că dór pe la nasu-meu o trecut!

Arcașul II. Da scii tu că ni dăduse poroncă Logofétul să nu lăsăm pe nimene nici să intre nici să esă neptea din Curte?

Arcașul I. Póte să dee el poroncă sănėtos și cât i-a plăcē pentru toți, și l'om ascultă; dar cât pentru Vodă și Dómna să nu mai ajungă să...

Arcașul II. Uite mări, da la ce óre pornesce Măria Sa așa de cu nópte? și unde să mērgă óre?

Arcașul I. N'ai auđit că ăicea că merge să scape pe niște nevinovați de osindă...

Arcașul II. Că bine ăici, bădică! Eu cred că se duc să dee drumul Voevodului și Hatmanului din inchisóre... ha?

Arcașul I. Și bine ar face, că veți tu, eu m'aș prinde pe ori și ce, că nici unul dintr'enșii nu-i vino-vat. Dar du-te la locul teu să nu te găsescă de lipsă.

Arcașul II. Ecă! tocmai pare că vine nu-ș cine...

SCENA IV.

Intră *Logofétul*, *Postelnicul* și *Un Sutaș*, dela stânga.

Arcașul II. Cine-i?

Sutașul Logofétul și Postelnicul!

Arcașul II. Dă-ți cuvēntul!

Sutașul. Cēhlăul.

Arcașul II. Treceți!

Logofétul. Ascultă-me bine Postelnice; trēba tre-buesce făcută meșteresce. După ce-i pătrunde inlăuntru, să-ți aduci aminte bine ce ț-am spus.

Postelnicul. N'ai grijă; am să-i spun că Voevodul o așteptă ca să-i vorbescă, și decă n'a vrē...

Logofétul. Dar are să vrē...

Postelnicul. Decă n'a vré să vie aici, fac semn sutășului să . . .

Logofetul. Și eu îți voi sări in ajutorul teu.

Postelnicul. Dar respłata mea, Logofete? Când vei reuși in tóte, îți vei mai aduce aminte de mine, cel mai credincios prieten al teu?

Logofetul. N'ai grijă, eu nu uit nici odată binele ce mi se face, precum nici réul nu il uit. Respłata ta e pregătită. Te voi face mare . . . logofet in locul meu și te vei bucurá de tóte bunurile acestei slujbe.

Postelnicul. Afară că nu voi hráni in mine niște gânduri și poște ca acele ale . . . Măriei Tale!

Logofetul. Nu te grăbi a-mi da rangul mai 'nainte de a-l fi căpétat; grăbesce mai bine și intră. Tu sutășe du-te și așteptă in cerdac. (*Postelnicul și sutășul se sue in cerdac.*)

Arcașul I. Cine-i?

Sutășul. Postelnicul!

Arcașul I. Dă-ți cuvéntul.

Sutășul. Cehlăul!

Arcașul I. Treci!

Sutășul. Numai Postelnicul trece, eu rămán aici (*Postelnicul intră in fund, sutășul rămáne in cerdac.*)

SCENA V.

Logofetul și Arcașii.

Logofetul. A ajuns vremea să-mi pun ursita la incercare! Trebuie să se alégă ori una, ori alta. A mai fi mereu slugă la poronca altuia, a plecá tot una capul sub sabia unui nemernic, a nu puté să faci un lucru il voiu, și să se indeplinescă! O nu! Dacă rețea mea am hrănit in peptu-mi o dorință nemărită. Acum e pe culmea de a o indeplini. Toți curtenii sânt ai mei și pentru mine; osăz un mamea; norodul me iubesc și la un singur strigăt al meu, toți vor fi in picioare, toți vor strigá: „Trăiescă Daniil-Vodă!” și-și vor vėrsá sângele chiar pentru acest strigăt. O! sciam eu bine că visurile tineretelor mele nu me înșelase! Pasul dintei numai e cel mai greu: Trebuie a scóte pe șórece din borta lui pentru ca să-l pui in góna mâtei! Când Ana nu va mai fi aici, el va plecá prin fundul țerii ca să o caute . . . și atunci . . . nu se va mai întórece nici odată . . . Și Ana! nu e óre un vis dumnezeesc care s'a nimicit in fața acelu ce prin dreptul de moștenire și de innălțare mi-a răpit'o fără nici o greutate! . . . A! dar se va alege, și încă destul de curénd!

SCENA VI.

Reintră *Postelnicul* in cerdac.

Postelnicul. Logofete!

Logofetul. Ce-i? (Se răpede in cerdac.)

Postelnicul. Dómna nu-i in cămara ei.

Logofetul. Ce spui?

Postelnicul. S'o fi dus póte la Vodă.

Logofetul. Indracită întempleră! Și n'ai găsit pe nimene?

Postelnicul. Pe nimene pe ori și unde am trecut.

Logofetul. Étă încă o bucată de vreme de trudă!

Postelnicul. Nu face nimică; mâni-poimâni, mai este încă . . .

Logofetul. Da, ea póte că s'a dus la Vodă să cérá iertarea Voevodului și a Hatmanului . . . și atunci sânt prăpădit!

Postelnicul. Până la iertare noi i vom spéndurá.

SCENA VII.

Intră *Dómna-Ana* și *Cămărășita*.

(Se luminéză de ziua.)

Dómna. Mulțămită lui Ddeu, étă-ne!

Cămărășita. Étă-ne înderét, și cu bucurie in suflet c'am putut reuși cu bine in dorința noastră.

Dómna. Da, ci acum vor fi departe, și cu pic de oboselá.

Cămărășita. Ține-te de mine Măria ta, și noi să ne urcám in Curte. (Pornesc spre scări, *Logofetul* se scobórá.)

Dómna. (Dă un țipet de gróză.) A!

Logofetul. Dómna!

Postelnicul și Sutășul. Cum! Dómna?

Cămărășita. Nu te teme Măria Ta, haide să ne urcám.

Logofetul. Opresce-te puțin, Măria ta! am să-ți spun un lucru de mare preț și trebuie să me ascultți.

Dómna. (Vrënd să trecă.) Fă loc!

Logofetul. Hei Ana-Dómná, loc nu voi face și va trebui să me ascultți de vrute nevrute.

Cămărășita. Faceți loc că strig!

Logofetul. Sutășule, însărcinéză-te cu voinica de cămărășita. (Sutășul vre să pue mâna, dar cămărășita il lovesce cu pumnul încát il dobórá.)

Postelnicul. Logofete, să chem ómenii?

Logofetul. Áncă nu. Voiu să me tálmacesc de voie bună. Aceea ce ai avut prilejul să auđi in mai multe rânduri, prin felurite chipuri, nu e o șagă, și astáđi sânt hotărít să-mi indeplinesc voința. Ascultă-me, Ano! Doue patimi mari trăiesc și cresc in sufletul meu din anii cei mai tineri ai vieții mele: Una e tronul, a

Dómna. Măria!

Logofetul. A doue, ești tu Ano! Pentru aceste două lucruri am tērit după mine o viétă grea și plină de asămăgiri vrute, pentru aste doue dorinți ale cugețului meu voiesc să me jertfesc. Ascultă Ano! Tronul lui Alesandru nu mai atērná decát de un fir de pěr; el e bētrán, slab, mintea sa nu ajunge ca să ocrotescá un pámēnt intins și bogat ca cel al țerii moldovenesci; ochiul seu nu mai zăresce in giuru-i tóte trebuințele și dorurile unei asemenea țeri. Poporul e sätul de ocármuirea lui cea orbescá. Poporul murmurá, se ridicá, vré a zdrobi totul . . . și cu totul vei fi și tu zdrobitá . . . Boerimea și curtenii toți, nu i-ai auđit singurá cum strigá nemulțămíti de tractarea ce li se face?! Tala-zurile nemulțámirilor s'au ridicat ca munții . . . Și in mijlocul acestora tu Ano, tu vecinic stápaná și frumósá, tu să fii perđutá óre impreună cu grinda pe care vrei să te rađemi? . . . E pécát să nu vrei a căutá scáparea in niște brațe ce ți se deschid cu multá iubire și frăție . . . Pe tine Ano, îți aduci aminte, că te-am cerut de nevéstá mai înainte de Alesandru, și aș fi fost negreșit fericitul ginere al ducelui Litvaniei, decă el nu s'ar fi ivit in calea-mi. Dar focul ce-am simțit acum cinci-spre-đece ani pentru tine nu s'a stins áncă și nici se va stinge vre-odatá. Ano! rămánēnd lângá el, tu-i vei împártáși surgunul, lipsa, durerea și chiar mórtēa lui . . . pe lângá mine, tu vei fi cea mai fericită dintre femei.

Dómna. (Care fusese cuprinsá de un spasm câteva minute, revenindu-și in simțiri incede a strigá.) Ajutor! ajutor!

Logofetul. A! . . . Postelnice! și tu Sutășule, puneți mânilé! . . . (*Postelnicul și cu Sutășul voiesc să se răpadá la Dómna, dar cămărășita punēndu-se inainte, se luptá cu dēnșii.*)

Cămărășita. In lături tálharilor! nu ve atin Dómna!

Postelnicul. Logofete, strigá ómenii noștri! grabá!

Logofătul. (Strigând spre stânga.) Slujbași! veniți încoace! săriți!

Cămărășița. Arcași! nu ne lăsați! veniți! (Din stânga vin repede mai mulți slujbași și se reped la cele două femei. În aceeași vreme alerg și mai mulți arcași din dreapta cari voiesc să scape pe Dómna. O luptă se incinge, și strigăte multe se scot și din o parte, și din alta.)

SCENA VIII.

Vodă, (apare în cerdac.)

Vodă. (Strigând.) Opriți-ve! ce este?! . . . (Toți se opresc la vocea lui Vodă; slujbașii și arcașii se retrag și numai ceilalți rămân incremeniți la vederea Domnului.) Dar ce eră aicea? Ce vuet se auđiau! (Se scobórá în mijlocul scenei.) Cum? Tu Ano ești aicea? așa de diminěța . . . imbrăcată în negru . . . și ómeni atăta în giurul teu! . . . Tu Logofete . . . și tu postelnice . . . dar ce-i? Ce s'a întemplat? Ci vorbiți odată!

Logofătul. Măria ta, un lucru de nimic. Căutând să cercetez strajele decă sânt tóte la locul lor și nu dorm care cumva, am întelnit aici în apropiere o cětă intrěgă de ómeni, cari au tábărit asupra mea, și decă Măria ta n'ar fi venit la vreme . . . Și 'ntre acea mulțime . . . în mijlocul lor, am cunoscut chiar pe énsăși Măria sa Ana-Dómna!

Cămărășița. Minciuni spune!

Vodă. Stați! lámuriți-me atunci! cum, de ce, pentru ce ve aflați voi aicea?

Dómna. O Dómne! Indură-te de mine!

Vodă. Ci respunde odată! n'auđi?

Cămărășița. (Spriginind pe Dómna.) Măria ta . . .

Vodă. Nu te 'ntreb pe tine . . . taci! Respunde tu Ano la cele ce te întreb!

Dómna. Fie în voia lui Dumneđu . . . voi spune tot . . . tot adevěrul. Tu, Alesandre, ai osěndit fără de vină pe fratele meu la mórte, pe hatmanul la surgunie; și eu, îți dau vieța mea decă o vrei, dar n'am putut să rábd ca acěsta nelegiuire să se sěvěrsescă . . . M'am dus, în mijlocul nopții, prin negura drumului, și strábătěnd până în afundul temniței în care acești doi nevinovați erau aruncați, le-am deschis ușile, le-am dat drumul . . . Ei acum trec granița negreșit, și eu, sânt în genunchi la piciórele tale . . . fă-mi ce vei voi!

Logofătul. (În parte.) Ei sânt slobodți! M'am prăpădit!

Vodă. Așá dar, cea din urmă nádejde de prietenie și credință . . . cea din urmă mângăiere a sufletului ce în tine o păstrasem s'a zdrobit! Când toți me părăsesc și me batjocoresc, când nu găsesc o singură inimă curată și un braț care să me sprigine . . . tu?! O! nu me așteptam la o așá crudă desamăgire! nu me așteptam ca lațul strěngului să fie tras chiar de tine Ano! de mâna ta!

Dómna. O! Alesandre! tu aiurezi. Eu nu țam voit réul . . . ci am vrut numai să te scap de o crimă ce puteai s'o faci prin nesciință, și împins de alții . . .

Vodă. Taci! Nu-mi mai vorbi mai mult. De astăđi între mine și tine s'a așeđat pustíul întreg! Să te duci să întelnesci pe aceia pe cari i-ai scos din zidurile temniței; ér eu, Dđeu să me ierte . . . și să-mi scurteze đilele cât mai curěnd!

Dómna. Pentru Dumneđu! nu vorbi așá! Vină-ți în minti! judecă . . . judecă mai întěi și apoi . . .

Vodă. Logofete! să chemi chiar astăđi pe Mitropolitul țerii, și cu toți sfinții și innalții părinți ce-l înconjóră și-i fac soborul; să chemi de asemenea tótă boerimea, să chemi și staroștii breslelor, și aceștia, toți la un loc, cu inima curată, cu mâna pe evanghelie, nețirěnd sémă de nimic, nevěđěnd înaintea luminilor ochi-

lor lor decăt adevěrul și sfânta dreptate, avěnd înainte-tóte doveđile și mărturiile ce se vor cere și se vor aduce, ei, aceștia toți: să ne judece! (Alesandru-Vodă pornesce spre cerdac; toți ceilalți rămân nemișcați.)

Cortina cade.

Finele actului II.

(Va urmă.)

N. A. Bogdan.

B u n i c a.

(După Victor Hugo.)

„Dormi? Deștěptă-te din somnu-ți, o! bunică prě iubită! Când dormiai în totđeuna buza-ți dulce se mișcă, Căci cu ruga ta divină somnul teu se potrivia: Insě-acuma te asemeni cu-o madonă impetrită, Căci suflarea-ți este mută, buza ta e neclintită.

De ce ca ne-altă-dată capul teu se indoesce?
Nu ne mai iubesci, bunică? Spune ce ț-am făcut óre?
Étă lampa-i pe sfirșite, vatra fumegă și móre;
Decă nu vorbesci nimica, focul care se sfirșesce
Va 'ncetă — și noi cu děnsul, ca și lampa ce pálesce.

Lângă lampa ce schintee nemișcați ne vei află;
Ce vei đice tu atuncea când vei părăsi dormirea-ți?
Surđi vom fi la rěndul nostru la durerea și jălirea-ți?
Pentru-a ne redă vieța insědar te vei rugá:
Adormiți pentru vecie noi atunci vom remăně.

Mamă 'n casă nu-i lumina cum eră mai înainte;
Umbra 'nveselită jócă pe vatra fără vāpae . . .
Spirite 'nrěutățite vor intrá póte 'n odae . . .
Lasă somnul . . . Intrerupe rugăciunea ta ferbinte
Și gándiri spăiměntătóre nu mai pune noue 'n minte.

Vai! ți-s mânăle 'nghețate! Deschide ochii . . . privesce . . .
Ne vorbiai de-o lume unde ne duc pași cālětori,
De cer, de morměntul jalnic și de anii trecětori;
Ne vorbiai de cruda mórte. Mamă spune, ne-amin tesce
Ce e mórtea? Insě gura-ți nu respunde, nu vorbesce.

Pe cadavru fără vieța, singuri ei plāngeau cu jale;
Aurora apăruse, insě ea dormia mereu;
Clopotul lovia în aer cu-al lui glas mähnit și greu.
Pe la póta lor deschisă, trecěnd sěra 'n a ei cale,
Lângă-acelaș pat vēđurá doi copii ingenunchiați,
Ce jăliau un trist cadavru stând în lacrimi inundați.

B. V. Gheorghian.

Călětoria lui Horia la Viena în 1783.

În luna lui novembre 1783 Horia deputatul țerănilor din Albac plecă din nou la Viena.

Despre călětoriile lui Horia și Cloșca la Viena aflăm următórele date în interogatoriul, care-l făcuse contele Jankovits cu Cloșca la anul 1785.

„Děnsii, ne spune Cloșca, au fost în trei rěnduri la Viena. Intěiași-dată (1779) Horia, Cloșca, Dumitru Todea Bută și un alt locuitor din comuna Ríul-mare cu numele Gavrilă. În călětoria a doua (1780) au fost Horia, Cloșca, Christea Nicola și Gavrilă Onu din comuna Ríul-mare. Ér în călětoria a treia (1782) au fost la Viena Horia, Cloșca, Simion věrul lui Dumitru Todea din Ríul-mare și Popa Dumitru din Certej. Horia, a-

daugă Cloșca, a mai fost încă odată pentru a patra oră la Viena și anume în postul Crăciunului din anul 1783, și de astă-dată s'a întors a casă numai târziu după Paști. Dar cine a fost cu Horia de asta dată la Viena dânsul nu știe. Bani de călătorie au primit totdeauna dela comunele, pe cari le-au reprezentat, și anume dânsul, Cloșca, a primit câte 20 fl. pentru fie-care călătorie dela comunele Bucium, Abrud și Cărpeneș, er cât au primit ceilalți deputați dânsul nu pôte ști. Călătoria până la Viena au făcut-o totdeauna pe jos, și fie-care călătorie ținea câte patru săptămâni dusul și alte patru săptămâni întorsul, și pe lângă aceea mai trebuiau să aștepte în Viena câte patru și mai multe săptămâni. Petițiunile către împăratul le făcuse în două rânduri nobilul Samuil Marți din Abrud (care mai târziu a fost și dânsul căpitan în revoluțiune), er a treia oră, petițiunea le a compus-o agentul Stefan Francisc Enyedi din Viena, la care i-a trimis însuși împăratul, și tot acest Enyedi le a făcut două copie de pe privilegiile lor, și a fost cu dânsii în audiență la împăratul. Pentru compunerea petițiilor dânsii nu au plătit nimic nici lui Samuil Marți din Abrud și nici agentului Enyedi din Viena.

Pe când Horia și cu alți deputați ai muntenilor ajunsese la Viena în luna lui decembrie 1783, pe atunci împăratul Iosif plecase în Italia la Roma, de unde se întorse numai în primăvera anului următoriu (în 20 martie 1784), și acesta fu cauza, pentru care Horia trebuia de astă dată să aștepte așa mult în Viena.

Dar îndată după întorcerea împăratului, Horia fu primit în audiență, în ziua de 1 aprilie 1784. Cu acesta ocaziune dânsul prezintă monarchului o nouă petițiune în numele comunelor Riul-mare, Vidra, Cămpeni, Bistra, Mușca, Ofenbajă, Bucium, Abrud și Cărpeneș, petițiune în care locuitorii se plâneau de nou, și pe lângă toate rugăciunile lor înaintate în diferite rânduri la curtea imperială, dânsii n'au putut să obțină nici o ușurare, că locuitorii comunelor de abia mai pot rămâne pe la casele lor, din cauza maltratărilor funcționarilor domeniului și ai comitatului, că unii au murit din cauza bătailor, alții în închisori, er unii zac tot închiși; și în fine dânsii se rugară a se face dispozițiuni, ca deputații comunelor să nu mai fie maltratați pentru plânsorile înaintate la curtea imperială.

În 13 aprilie 1784 urmă apoi ordinul cancelariei către guvernul din Transilvania, și al cărui cuprins eră: că până va urmă deciziunea monarchului asupra investigațiunii, care a fost ordonată încă în anul 1780, până atunci guvernul să apere pe locuitorii comunelor suplicante și pe deputații lor în contra tuturor persecuțiilor ilegale ale funcționarilor domeniului și comitatului, și decă unii din ei vor fi închiși pentru plânsorile aceste, aceia să fie puși numai de cât în libertate. De asemenea fură invitați și deputații comunelor, să plece acasă și să aștepte deciziunea, care va urmă cât mai curând, de oră-ce, ție cancelaria, prezența lor în Viena, nu pôte să ajute nimic nici la grăbirea deciziunii și nici la favorul cauzei.

Dar audiența lui Horia la împăratul din primăvera anului 1784 joca un rol important în tot cursul acestei memorabile revoluțiuni.

Anume e fapt pozitiv, că Horia, îndată după întorcerea sa acasă, începă să agiteze pe țeranii din Transilvania, mai întâiu în secret și apoi pe față, țiecându-le: că împăratul a trimes mai multe ordine în Transilvania, ca țeranii să nu mai facă servicii în măsura de până aci, dar nobilimea și autoritățile Transilvaniei nu voiesc să respecteze ordinele monarchului și nu voiesc să le comunice iobagilor, că din acesta cauză împăratul a dat ordin să se militarizeze întreaga țără, și iobagii să capete arme, că dânsul are hârtii dela împă-

ratul, ca țeranii de aci înainte să nu mai facă servicii domnilor, ci numai împăratului, că monarchul nu știe nimic de o mulțime de imposite, pe cari le au aruncat asupra iobagilor numai nobilimea și funcționarii, în folosul lor propriu și fără de șcirea împăratului și de oră-ce nobilimea nu voiesc să comunice țeranilor ordinele date pentru ușurarea lor, de aceea împăratul l'a autorizat, ca să rescôle pe românii din Transilvania și cu dânsii să stingă și să estermineze pe toți magnații, pe toți nobilii și pe ceilalți unguri, să le prădeze și prefacă în cenușă toate curțile și averile, așa ca să nu mai rămână petra pe petra și acesta este voința și porunca împăratului.

Spre incredințare că toate aceste sunt adevărate, Horia se prezintă înaintea poporului cu o cruce mică aurită, pe care se află și chipul împăratului, și care țieca, că i-a dat-o însuși împăratul, ca românii să aibă deplină încredere în cuvintele sale. Totodată dânsul asigură pe țerani, că nici soldații din armata imperială nu vor pușcă asupra lor, îndată ce vor vedea semnul acesta.

Crucea acesta, ție unii, că Horia ar fi cumpărat-o în tîrgul de vechituri din Viena, dimpreună cu un pergamen din secolul al XV-lea, scris în limba latină și cu inițiale de aur, pe care-l înfățișă înaintea poporului ca o plenipotență din partea împăratului; dar că în realitate pergamenul acesta nu eră alt ceva, de cât evangelia Sf. Ioan, „Întru început eră cuvântul“, numită Canon de către preoții catolici, și care după disolvarea ordinii Iesuiților ajunsese în tîrgul de vechituri dimpreună cu alte lucruri bisericesci.

Cuvintele lui Horia întimpinără deplină încredere la țeranii români din Transilvania. Mai mult, ele produsera o adâncă consternațiune la toate clasele nobilimii din Transilvania. Și chiar după încetarea revoluțiunii nu au lipsit oameni, cari susțineau, unii în acuns și alții pe față, că pasiunea infocată, cu care și-a urmărit împăratul Iosif planurile sale liberale, antipatia dânsului către constituțiunea și nobilimea unгурescă, ușor l'au putut aduce în pozițiune să incurageze pe Horia, și că a trebuit să existe ceva adevăr în cuvintele: „cu voia și cu porunca împăratului“, cuvinte, pe cari căpitanul țeranilor le aruncă în lume cu atata rezoluțiune.

Dar despre cele întemplate în audiența lui Horia la împăratul din primăvera anului 1784 nu există nici cea mai mică informațiune pozitivă.

La începutul mișcării, țeranii români, vorbeau despre audiența acesta astfel: că într'un timp ore-care, împăratul Iosif s'ar fi plâns către Horia, că nu pôte nici de cum să supună nobilimea unгурescă, și atunci Horia ar fi țiec că decă împăratul i lasă țeranii pe mâna dânsului, atunci el cu ajutorul acestora, séu va supune séu va estermine cu totul nobilimea unгурescă, și atunci împăratul i dede crucea de aur.

Mai există încă o relatare în privința acesta, anume scrisoarea unui nobil din Zărând cu numele Ribiczei, către un conte unгурesc.

Ribiczei scrie:

În audiența, ce a avut-o Horia la împăratul în primăvera anului 1784, dânsul, după ce espuse plângerile muntenilor în contra arendașilor armeni, se rugă în fine de împăratul, ca să libereze pe români de iobăgia unгурilor și tot odată adause, că decă împăratul nu va face acesta, atunci ușor se pôte întemplă, ca românii să se rescôle, și singuri cu pericolul lor să cerce a-și căștigă libertatea. La cuvintele aceste împăratul ar fi țiec către Horia: „Faceți-o!“ (Thut ihr das!), er Horia în semn de grațitudine cădu atunci la picioarele împăratului.

Scena acesta, ție Ribiczei, i-a relatat-o în mai mul-

te rënduri un amic al seu, căpitanul Sodler din regimentul de infanterie Carol de Toscana, care in timpul acesta fusese și dënsul la Viena pentru ôre-cari afaceri, și care mai târziu a reposat in orașul Slatna din Transilvania.

Cuvintele lui Horia, ce e drept, corespund cu o

décă revoluțiunea dela 1784 s'a făcut cu scirea și cu invoirea împëratului Iosif; și peste tot nu e de loc constatat, că Sodler ar fi fost present la audiența, ce o avuse Horia la împëratul.

In Transilvania însă, pe la anul 1784 nu eră lucru nou de a pune in mișcare pasiunile țëranilor cu

Femeie din Africa de mijloc.

multime de fapte positive, și anume, că ordinele date pentru ușurarea sarcinilor iobăgesci nu se publicau și nu se executau in Transilvania, că împëratul Iosif voia să estindă și mai mult instituțiunea grănicerilor din Transilvania. Dar cu tôte acestea relatările lui Sodler nu sânt suficiente pentru a stabili o veritate istorică:

voia și cu porunca împëratului. Sistemul acesta de agitare se pusese in practică cu succes încă in douë rënduri, mai înainte de 1784. Anume la anul 1759, in timpul când mai curgeau încă turburările de religiune între uniții și neuniții din Transilvania, un preot român din comuna Aciliu, cu numele Popa Ion respândi faima

prin mai multe părți ale Transilvaniei, că densusul e autorizat din partea împărătesei Maria Teresia ca să schimbe în toate comunele românesce pe preoții uniți cu cei neuniți, să țină adunări publice seu sinode, și că densusul are hârtii dela împărătesa Maria Teresia, prin cari e imputernicit, să facă schimbările aceste în biserica română; tot asemenea se întâmplă înainte de 1784, că un țeran român, care fugise din armată, resculă pe iobagii baronului Samuil Intzedi din Transilvania, asaltară curtea baronului, îl prinseră, îl chinură și apoi desbrăcat aprăpe cu totul, îl duseră ca prinsoner, și-l lua la amădi, până la o distanță depărtată. Țeranul acesta încă dicea, că densusul e trimis din partea împăratului, ca să prindă pe baronul Intzedi.

Peste tot așa dar devisa, cu voia și cu porunca împăratului* eră în secolul trecut un mijloc foarte practic de a pune cu succes în mișcare masele țeranilor.

În realitate însă revoluțiunea din munții Abrudului devenise inevitabilă încă mai înainte de călătoria lui Horia la Viena în 1783. Sentimentul public al muntelilor se revoltase încă din anul 1778, când deputații comunelor Riuul-mare și Cămpeni fusese pedepsiți cu bastoane, din cauză, că sârmanii locuitori cercase a se plânga la guvern în contra abuzurilor și tiraniilor funcționarilor.

Încă în anul 1783 sentința forului-dominal din Slatna declarase, că pacea și linișcea publică în munții Abrudului numai prin teroare se mai poate restabili. Er de altă parte Horia, deputatul țeranilor din Alba, eră considerat încă dela 1782 ca cel mai periculos agitator din munții Abrudului, urmărit prin mai multe comitate, soții sei condamnați unii la moarte er alții la închisoare. Așa că pentru densusul nu mai rămăsese la anul 1784 altă alternativă, de cât seu să începă revoluțiunea, seu să fie prins și condamnat și el. Nu există așa dar, nici cea mai mică exagerare în cuvintele lui Cloșca către contele Jankovits: că funcționarii domeniului amblă de doi ani de zile după densusul și după Horia, ca să-i prindă și să i spânzure.

Dar îndată ce Horia se întorse dela Viena, țeranii din munții Abrudului mai făcură o ultimă încercare la guvernul din Transilvania.

Sunt memorabile în acesta privință cuvintele lui Cloșca către contele Jankovits.

În postul St. Petruului din anul 1784, ne spune Cloșca, densusul dimpreună cu mai mulți oameni au luat cu sine rezoluțiunea, ce o adusesse Horia din Viena și s'au dus la Sibiiu. Cu acesta ocaziune guvernul le spuse, că locuitorii, cari sunt arestați pentru afacerea aceasta vor fi puși în libertate, er densusii să meargă acasă și să fie liniștiți, fiind că plângerile lor se vor cerceta și decide după dreptate. De astă dată guvernul le puse un termen de 14 zile, și după trecerea acestui termen, densusii s'au dus de nou la Sibiiu, și guvernul le puse acum un nou termen. După ce a trecut și termenul acesta, guvernul transilvan le spuse, că a trimis toate actele lor la prefectul seu la comitele din Galda, și de aci înainte să meargă numai acolo. Densusii s'au dus apoi la Galda, și prefectul la început le a promis, că se va interesa de cauza lor, și spre scopul acesta le a pus mai multe termene. Densusii au fost de trei ori la Galda și mai în urmă a fost densusul, Cloșca, și alți cinci oameni, și de astă dată prefectul le a spus să meargă a casă, fiind că investigațiunea s'a terminat și din totă afacerea lor nu rezultă nimic. După ce au primit răspunsul acesta, densusii s'au dus la comisariul de resbel din Alba-Iulia, i-au arătat rezoluțiunile, comisariul le-a cetit și le-a spus, că să meargă acasă și să fie liniștiți, de oră-ce împăratul va veni și așa în Transilvania și atunci vor pute vorbi în persoană cu monarhul, er ei

s'au întors acasă și despre cele întâmplăte au reportat comunelor Cămpeni, Cărpeneș și Riuul-mare.

Acesta fu, așa dar, tristul rezultat al tuturor plângerilor înaintate la Viena dela anul 1779 și până la 1784. Investigațiunea ordonată în anul 1780 se terminase, ce e drept, dar în nefavorul muntelilor.

Justiție pentru țeranii români nu mai eră.

Nic. Densușian.

A r d é l.

— Studiu limbistic celtic. —

(Înceiere.)

VI.

R e s u l t a t e.

pentru ca să mai ajut combinarea on. cetitori, nu me despart fără de nici un cuvânt.

Acî am pertractat numai o rădăcină din limba celtică, și cred, că am putut da o iconă, de și în miniatură, dar via, despre celticismul întreg.

Și din aceste puține s'a putut observă, că cum s'a format limba latină din celtică? cum au ramas cuvinte populare, cari n'au intrat în limba latină, cum stau aceste — după literă și înțeles — în legatură cu limba noastră? cum cuvintele, ce apareau necunoscute după origine, încep de a se reduce la mama lor, cum trebuie să scrutăm, că să adunăm și precisăm materialul și formele limbei noastre?

Sute de ani înainte de facerea Romei, s'a început a se formă o limbă populară în Italia, și respective în Lațiu. Latinii și respective Romanii vechi și-au cules materialul limbei mai înteu din dialectele romanice și gallice, cele mai aprăpe de ei, și apoi din limba celor cuceriti. Lucru natural, că materialul întreg al popoarelor imperiului roman, și anume a limbei romane vulgare, nu a intrat în limba cultă, și artificială latină. Și aceea ce a intrat, și aceea ce n'a intrat — de și nu în forma latină, s'a susținut prin popoarele imperiului roman, și din seculi în seculi a ramas ca și ereditate popoarelor romanice, seu celto-romanice, și din aceea am adus cu noi, și avem o parte frumoasă.

Diferite popoare romanice vechi și gallice, aveau cuvinte diferite pentru un obiect, pentru esemplu, bal, bar, car, sar, ard, mon etc. toate înseamnă: munte. Latinii au primit în limba latină numai pe gallicul mon, și adaugend s (în altele us) au format: mons, munte, ce la noi a trecut influențat prin latinitate, pentru că nu-l avem mon, ci trecut prin declinațiunea latină: munte; până din contra, la Galli riu, la Latini rivos, la noi riu, e de-a dreptul din gallică, din limba vulgară. Dar cuvintele de munți ard, bal, bol, car, sar etc. pentru aceea, că n'au intrat în limba latină, nu au perit, ci s'au susținut, la unele popoare și ađi, așa în limba comună precum în a numirilor localităților, la altele s'au perdut din limba comună, susținend cel din latinitate, și au ramas în numirile localităților, de regulă, nepricepend înțelesul vechiu, cum e și la noi. Ba și încat ici cole, din ard, bal etc. cu alt înțeles decât: munte, s'au susținut cuvinte comune, în forme derivate, a fost greu de a scî originea lor, pentru că rădăcina seu s'a perdut, s'a nu a mai fost înțelesă.

De bună sêmă am perdut multe din acele ce le-am adus, și la început le-am învățat în Dacia, pentru că limbele — în decursul seculilor — au supt schimbărilor; precum un arbore vechiu peră și în locul lui resare și cresce un lastariu nou, tot în acel soi

dar în alta formă, așa per și trunchii cuvintelor, și rămân formațiuni noue.

Dar noi totuși și până aici atâta am păstrat, încât în limba noastră ne susținem legăturile nu numai cu limba latină, nu numai cu limbele romanice (italiană, spaniolă, portugaleză, franceză, reto-romană) ci și cu cele celtice (galică, bretonică, bască, irlandeză etc.) — ba să fim locuit cu toții tot în Italia, încă nu am fi păstrat mai mult, căci de și se pare une-ori, că nu am susținut cuvinte, ce d. e. le au Italianii, am susținut altele, ce ei, seu și alți romanici, nu le au.

Încât din studiul rădăcinei ard, și a altor rădăcini, (ce le-am lucrat acuz mai pe larg, acuz mai pe scurt, precum a fost materialul) pot să fac vre o combinare, noi în limba noastră de totă ziua, cam jumătate avem din elementele constitutive a le limbei latino-romane, și pe urmă, celticismul, adică materialul din dialectele celtice, ocupă partea cea mai însemnată în limba noastră.

O mulțime de cuvinte, cari ni s'au împărut, că sunt slavene, germane ori unguresci, își află originea în celtică; și pentru că noi, și străinii nu le aflăm intrate în limba latină, nu urmăm, că acele — pentru noi — sunt străine. Sunt rădăcini comune slavilor, și germanilor, și noue, ori tuturor romanilor, noi firesc că le cunoștem ori numai din germană, ori numai din slavă, precum și aceștia numai din limba lor, și pentru acesta se cred străine. Aceea nu s'a putut implini în lume, ca poporele să nu aibă coafingere, să nu primescă cuvinte unul dela altul; să fie și adevărat că înainte de Babilon a fost numai o limbă, la amestecare totuș a trebuit să-și-o împartă cu rădăcini comune. Dar Celții din Aria, au trecut și peste Caucas, și i-au suit până în sus la nord, pentru ce Finii se dic amestecați cu o ramură de Celți, și astfel pricepem comunitatea unor rădăcini cu Slavii. Germanii și Ungurii încă au venit din părțile Asiei, ei dară încă de aci au trebuit să aibă unele rădăcini comune; dar Celții, Gallii au locuit și domnit în părțile Ungariei, și cele sudice a le Germaniei, deci un alt izvor pentru rădăcini comune, și un părete despărțitor nu se poate trage întră limbi și popore.

Spre norocire, limba noastră a susținut pentru unele obiecte, adese-ori cuvinte și din latină, și din celtică, și în asemenea cazuri, ce pare proprie slavă, german, unguresc, cunoscându-le, le putem elimina; în alte cazuri, cu rădăcini comune, numai unele terminațiuni trebuiesc romanisate, latinisate.

În limba numirilor localităților și a numelor familiare romanesci, latino-romanismul e tare scăzut, căci din aceste numiri, abia a treia parte vom pute pricepe din limba de aci, p. e. Câmpu-lung, Petrósa, Olariu Butariu etc.; din contra în aceste numiri, celticismul predomnesce, și numai din limba celtică vom pricepe înțelesul numirilor, Ardél, Moldova, Valachia, România, Lugoș, Caraș, Timiș, Dunărea, Istru, Mureș, Tisa etc.

Numirile de localități române adică de pe teritoriul pe unde șed Români, se repețesc, le putem împărți în trei clase, unele încep în India și trec prin Asia mică în Grecia, Thracia, Dacia până la Irlanda; altele se opresc în Dacia, era altele pare că s'au născut la apus și au venit în Dacia, pentru că nu se află — seu barem eu — nu le-am aflat în Asia. Deci din aceste deduc, că unele fluctuațiuni a le poporelor celtice a fost din Asia spre Dacia, altele dela apus spre Dacia. Fluctuațiunile din Asia, parte prin Thracia, parte pe la Nistru au început mai întâiu, când a pornit roiul Celților din Asia. Fluctuațiunile dela apus le pun în seculul al IV-le ant. Cr. pe timpul lui Sigoves, și în parte în timpul colonisării noastre cu popore dela apus. Nu-

mirea Adjuda în India, Adjud în România și Ardél, Adjudo în Spania; numirea Deva în Anglia, Spania și Ardél, și alte multe în felul acesta. Dar mai de-apropie, a precisă timpul, când s'au format numirile localităților noastre, nu e cu puțință.

În totă ziua numim munții, apele și salcele noastre, și peste tot nu înțelegem numele lor; și ore să n'avem interes, ca să le pricepem? barem în parte, când rădăcina unora e susținută și în limba comună, de și în alte înțelesuri, precum vedurăm și la: Ardél.

Ne-am spăriat tare, când am auzit dela Slavi, că numirile localităților noastre sunt dela slavi, când am auzit dela germani, că sunt gotice; scrutări, revelațiuni, și vom afla, că nu e așa. Sunt o mulțime de localități cari apar slavene și mai ales pentru terminațiunea lor. Adevărat, că unele terminațiuni sunt de acele, cari sunt usitate deosebi întra slavi, dar p. e. Obermüller le-a luat la cercetare, și la cele mai multe arătând istorice numele vechiu celtic, și esplicând numele de aci, terminațiunea slavă e numai corupțiunea, modificarea celei celtice. Cele germane sunt restrinse la localitățile pe unde s'au așezat Sașii și Germanii mai târziu veniți; așa cele unguresci, dar pe lângă aceste, Românii în genere au susținut cele vechi, ori romanice, ori celtice, și de alta parte, unele din numiri ce apar germane și unguresci, sunt de cele vechi, ci numai străformate după firea limbei germane seu unguresci. În câțva, chiar și numai articolul Ardél a putut să deie orientare.

Eu nu voi avea timp, să me ocup cu tot materialul celtic, în modul cum am tratat Ardélul, pentru că abia — după amădi am plecat la codru după fragi, și sorele mi se chindă; dar cât voi mai pute, voi lucra de acele ce au interes istoric și geografic pentru noi, sperând, că în unele materii voi aduce lumină.

Dr. At. Marienescu.

Doine și hore din Ardeal.

— Din ținutul Borgoului. —

XIX.

recui valea ș-o punțiță,
La fată de dascăliță.
Dragă mândră mândruliță.
Nu scii țese, nu scii cósă,
Dară-i mândră și frumósă.
Podu-i țesă pânza grósă,
Jocu-cânepa din casă
— Dar fuioru cum s'a tors,
Coborind pe șeua 'n jos,
Cu trii ouă de găină,
Și cu sacul cu făină.
Fie ori-și cum să fie,
Îi mândră și-mi place mie.

XX.

Măi bădiță pěr succit!
Ședi la noi decă-i venit.
Decât să ved că te duci,
Mai bine să piei în furci.
În furci 'nalte de nuiele,
De-asupra căsuței mele.
Vântul să te recorescă,
Ochii mei să te privescă!

I. Dologa.

Cum mi-am aflat eu soție.

(O istorie americană, de O. T.)

Ședeam în cabinetul meu și citiam din Molière. Deodată ea intră, fără să mai fie anunțată.

Ea imi pără ca un geniu în vestiment alb, avea însă pe cap o mică și drăgălașă pălărie de coloare venetă, de mărimea unei farfurii, mănuși în colorea creme și un parasol de coloare deschisă. Avea o înfățișare răpitoare.

Mica nimfă imi zimbi și își întinse mâna pe care eu i-o strinsei mecanicesce. Eră supărată. Bătea din micul ei picior.

— Mi se pare, că nu ești tocmai... a me vedé, — și se dânsa cu un aer moros.

Eu îngânai ceva, ca „incântat, fermecut”. De altcum nu eră neadevăr, pentru că o aparținuse ca acesta nu eră de toate dîlele în viața mea,

— Frumos, — exclamă ea înveselită. Acesta totuși este o mângâiere, fiind că mi se spusese, că nici nu me vei primi, séu — me vei — scôte pe ușă afară.

— Viperere! — și sei eu.

— Totuși am venit! Nu ești deci supărat?

Ce eră să și ce? Ea se preumblă prin cameră.

— Cum îți place haina mea? — întrebă ea, învîrtindu-se înaintea mea, ca și o papușă mecanică. La început voiam să iau atlas sur, cu rochie simplă, beldură cu crețe mari, peste acestea crețe diagonale înseilate cu catifea veritabilă, tunica înainte în patru colțuri, înapoi rotundă și strinsă cu o fondă, peste ea o mică jachetă cu mâneci largi în stilul rochiei, nu este așa, că acesta încă mi-ar fi ședut bine.

Murmurai afirmativ, de și nu înțelegeam un singur cuvânt din întreaga acea descriere, pe care mi-o făcuse într'un resuflet.

— Am cumpărat însă stofa acesta de Lyon, pentru că imi pără mai delicată; îți place?

— Admir gustul dtale, — îngânai incet, pentru că eram aprôpe să ameteșc. Cine eră ea? și ce voia?

— Ești așa de amabil și bun. O vom duce sigur bine amândoi! — exclamă ea încântată.

Avea deci intențiunea să rămâne aci. Confusiunea mea crescă și mai mult.

— E bine, — reîncepă dânsa, — arată-mi unde să-mi depun lucrurile și apoi ne vom esplică cum se cuvîne.

Arătai cu mâna mecanicesce spre o mică cameră, ce eră alătura cu biblioteca. Alergă într'acolo. Eu stătui incremenit. Se făcă comodă, reintră erăși la mine și se uită cu o privire esaminătoare giur impregiur în cameră.

— Grozav de murdar! — și se ea cu dispreț. Când au fost curățit aici mai pe urmă?

— Înainte de acesta cu vre-un an, — f. respunsul meu cam rușinos.

Ea scôse un mic țipet frumos.

— Înainte cu un an! Inspăimântător! Cum pôte cineva ședé într'o asemenea odaie? Trebuie făcută ordine!

Tôte acestea le și se cu un ton pré decis și se și apucă îndată de lucru. Rocul meu de pânză îl prefăcui într'o șurtă, își legă o cărpă pe cap, puse mâna pe o perie și începă să curățe praful. Nu peste mult și eu

stam visator într'un nuor de praf. Ce însemneză această? Foiletai în Molièrele meu, însă el nu știu să-mi respundă.

Eră ea un ânger, care venise să lumineze viața mea solitară? Se pôte! Dar nu, ângerii nu vorbesc despre atlas, catifea și cute diagonale.

Fără de veste făcui o pausă, trecui prin nuorul de praf, întinse brațele și și se:

— Te rog, resfrânge-mi mânele, ca să pociu lucră mai bine.

Eu nu mai visam, când i implinii dorința, fiind că brațe cu astfel de gropițe la cote, nu se pot inventă în vis. Un sculptor ar fi fost amândru de un asemenea model.

Apoi începui erăși a prăfui cântând, fôrte drăgălaș — mi se pără, că aud pe Patti.

După aceea își aduse un scaun, depuse cărpa, șurta și peria și se aședă lângă mine. Își scutură bucelele și începui:

— Iubite unchiule, acum să povestim!

Va să și ce unchiul ei! Imi plecai puțin capul.

— Îți aduci aminte, — continuă ea, — că mi-ai fost scris să rămân la țără, până vei dispune altcum. Inșe eu voiam și am trebuit să plec. În decurs de doispre-dece ani eu tot la o lună odată vedeam o față nouă, acesta eră de nesuferit. N'ai uitat că m'ai dus acolo, când eram numai de șese ani? Am decis deci să plec la oraș. Nu ești supărat, unchiule? Că altcum me reintore îndată.

— Scumpa mea copilă, — i și se eu cu voce nabușită, — binevoiesce a-mi spune numele ce-l ai?

Ea deschise niște ochi mari și rîse cu hohot.

— Este peste puțină să me fi uitat de tot! Eu sînt mica Betty.

— Mica Betty? — repetă eu.

— Betty Ludlow, — și se ea cu serioșitate. Nepôta dtale!

— Nu, — și se eu cu tristețe, — nu nepôta mea. Eu nu am nepôta. Ești în eróre. Numele meu este Floyd.

Da, da, — și se ea, — dtale ești unchiul meu Richard Floyd. Am cetit numele dtale pe ușă și am intrat. Acum îți aduci aminte de mine, nu este așa?

— Regret pré mult, că trebuie să te desamăgesc, miss Ludlow, însă eu nu sînt unchiul dtale. Dta ai cetit pe ușă numele R. Floyd, dar pe mine me chiamă Robert.

— Dar unde este atunci unchiul meu, — întrebă ea supărată.

— Trebuie să-ți mărturisesc sincer, că acesta nu o știu.

Ea făcui o față plină de neincredere și așa eu i esplicai, că într'o cetate mare, cineva nu cunoșce nici pe acei ômeni, cari din întemplare au acelaș nume.

— Inșe noi vom află îndată pe unchiul dtale, — adausei eu. Aci este o carte de adrese; numele lui este dar Richard Floyd, și ocupațiunea séu profesiu-nea lui?

— Cum?

— Ei da, ce lucră el, pentru ca să-și câștîge cele de trebuință pentru de a trăi?

— Nimic. El este bogat, fôrte bogat.

— Ah! un gentleman. Aci aflu doi Richard Floyds, amândoi rentieri. Să sperăm, că va fi unul din acești doi. Te rog, gătesce-te, vom plecă să căutăm pe unchiul!

Curând după aceea eram pe stradă. Amicii mei se uitau cu ochi mari la mine și se opriau în drum, ca să se uite în urma micii Betty.

Pe primul d-n Floyd îl aflăram tocmai în momentul când voia să se suie în trăsură.

El avea o infățișare de bădăran prost. Il atinsei pe umer.

— Nepoța dtale, dle Floyd, — țișei eu și începuî o esplicare. El me intrerupsese in mijlocul vorbirii.

— Prostie! n'are cum fi nepoța mea. O aventurieră — fără indoielă — ha! Dta încă ești un șarlatan? John, mână!

I trimisei o injurătură in urmă-i. Consôța mea eră să-și rupă manerul dela parasol de mânie.

— Oh, aș fi in stare să-l băt! — esclamă ea mâniată. Dar acela nu este unchiul meu. Acela este mai stêmpêrat, mai nobil. El m'a cercetat numai o singură dată in decurs de un-spre-șapte ani, din motiv pôte, că sânt numai o rudenie sêracă.

Ea rise, ca și când o rudenie sêracă ar fi un comic, ceea ce nu se potrivea nici decum in casul acesta. După aceea cercarăm cu al doilea d-n Floyd.

Acesta eră veritabilul unchiu. El cetia tocmai o predică. I vorbii, me presentai pe mine și pe nepoța lui, esplicai totul și voiam să plec.

El me reținū și me întrebă decă n'aș fi dispus a-i face o plăcere. Consimții.

— Apoi ia acesta tineră damă cu dta, — țișe el liniscit, — și aședă o intr'un cupeu de vagon al drumului de fer. Doresc, ca dēnsa indată să se întorcă la ferma Cedrilor.

— Unchiule! — esclamă ea desperată.

— Nepoțā! — țișe el. Fă ce ți-am ordonat. Sânt unicul teu amic, nu me necăji. Me prefaci in contrariul teu, decă nu te reintorci la moment. Du-te!

Ne-am dus. Ea suspină, eră insē mai frumôsă, ca ori-când.

— Nu me pociu duce inapoi, — țișe ea, — nu voiu, mi-e rușine, mi-e frică —

— Bine, dar ce voiesci să faci ală-ceva? — întrebai eu.

— Nu știu, — țișe ea cu încăpăținare, — dar inapoi nu me duc.

Eram intr'adevăr in incurcătură. Ce eră să încep eu, holtei de 30 ani cu acēsta tineră damă, ce avea d'abiā 18 primăveri?

Dintr'odată imi veni o idee.

— Voiesc să-ți dau ajutor, scumpa mea copilă! țișei eu.

— Dta! — esclamă ea surprinsă.

— Da, eu! Voiesci să fii soția mea! Nefiind nepoța mea, fi soția mea! Voiesci?

Dēnsa nu respunse indată, pentru că o afacere așă de importantă are trebuință de reflecșiune. Insē după douē minute țișe:

— Imi placi!

— Dșeu să te binecuvinte pentru acēsta vorbă!

— i respunsei eu.

— Dta, va să dică, ai trebuință de cineva care să se intereseze de dta și să-ți pörte menagiul?

— Fără indoielă!

— E bine apoi, voiesc să fii soția dtale. A propos — camera remase curățită numai pe jumătate!

Eră încântătoare.

— Și acea cameră este așă de familiară, — continuă ea; — da, da, nu-ți spuneam eu la început, că noi o să ne înțelegem amēndoi?!

Ne imbrățișarăm și eram atât de fericiți, precum nu se pôte exprima prin cuvinte.

Acuma sântem căsătoriți — și acēsta s'a întâmplat precum v'am istorisit-o. Și unchiul cel bogat este împăcat cu acēsta și cine scie, la ce este bun și acēsta!

I. G. Barițiu.

Femeie din Africa de mijloc.

— Veți ilustrațiunea de pe pagina 525. —

Femeia represintată prin ilustrațiunea din numărul acesta aparține tribului Peul séu Fulbe respândit in Africa de mijloc. Colórea pelei acestui popor e brună deschisă. Posițiunea sa etnografică încă nu este studiată de ajuns, limba lui asemenea numai puțin e cunoscută. Este cam amalgamizat cu triburile etiopice de acolo, dar nu numai in privința limbei, ci și in privința construcțiunii sale corporale se deosebesce mult de acele. Acest popor are pēr frumos și tin, trăsăturile feței i sânt regulate, toți au talie naltă și robustă.

Femeile, precum arată și ilustrațiunea noastră, pörtă o peptenătură fôrte curiosă, impresurată cu multe podóbe, intre cari figuréză mai ales aurul, dar și mărgelele de sticlă. Acēsta peptenătură se termină in vârful capului intr'un țuțui; dinainte anină niște plete, in cari se impletesc podóbele; de aceste se află și in urechi, ba și 'n nări.

Bărbații au un costum fôrte simplu. Ei se ocupă de vênătóre, prășilă de vite și cu producere de oréz. Sânt pacinici.

Despre popórele din Africa de mijloc numai puținē notiuni avem încă; aceste le datorim renumiților exploratori Livingstone și Stanley. Cel dintēiu a cădūt jertfă zelului seu; al doile insē s'a rentors acasă norocos și a ținut multe conferințe interesante despre călătoria sa.

I. H.

Literatură și arte.

Revoluțiunea lui Horia. Dl Nic. Densușian, membru corespundent al Academiei Române, ș-a terminat scrierea, la care lucrase de mai mulți ani. Acēsta tratéză rescóla lui Horia și pörtă titlul: „Revoluțiunea lui Horia in Transilvania și Ungaria, 1784—1785, scrisă pe basa documentelor oficiale“. Scrierea acēsta, după cum autorul ni-o spune din capul locului, nu are de a face absolut nimic cu actualitatea. Ea se rapórtă pur și simplu la faptele și ideile trecutului, la societatea și organizarea ei trecută. Intrēga lucrare forméză un volum mare peste 32 cóle in 8° și conține următórele capitole, dintre cari reproducem și noi unul in nr. presinte, omițēnd notele: Caracterul revoluțiunii din 1784. — Literatura revoluțiunii. — Fântănilē istorice ale revoluțiunii. — Românii in epoca militară. — Feudalitatea unгурescă in Transilvania. — Asupririle Românilor din munții Abrudului. — Tumultul din Cămpeni dela 1872. — Călătorile împēratului Iosif in Transilvania, 1773 și 1783. — Călătoria lui Horia la Viena in 1783. — Conscriptiunea militară. — Căpitaniū revoluțiunii. — Adunarea țēranilor la Mestécán. — Revoluțiunea in comitatul Hunedórei și al Zărandului. — Crișan proclamă revoluțiunea la biserica din Curechiu. — Ocuparea Zărandului. — Revoluțiunea se estinde in comitatul Hunedórei. — Țēranii atacă orașul Deva. — Esecutarea prisionerilor din Deva. — Ultimatul lui Horia. — Revoluțiunea in comitatul Albei și al Clușului. — Cămpeni. Abrud și Roșia. — Primul căpitan in pericol. — Căpitaniū Cloșca și Horia tinērul plécă asupra castelului din Galda. — Trupa țēranilor de pe Mureș atacă Vulperul și Vințul de jos. — Revoluțiunea străbate in comitatul Clușului. — Revoluțiunea in comitatul Sibiiului. — Revoluțiunea in comitatul Aradului. — Organizarea mișcării — Baronul Bruckenthal și baronul Preisz. — Guvernul transilvan și revoluțiunea. — Armistițiul dela Tibru. — Misiunea lui Molnar in Ză-

rand. — Episcopii Nichitei, Petrovici și Popovici. — Schultz la Câmpeni. — Insurecțiunea nobilimii. — Impăratul Iosif și revoluțiunea. — Esecutările din Alba. — Activitatea contelui Jankovits până la prinderea căpitanilor. — Petițiunile nobilimii. — Revoluțiunea începe de nou. — Ordinele lui Horia. Inceperea ostilităților. — Țărani rescuțați resping amnestia. — Convențiunea dela Ofenbăiă. — Luptele dela Remeți, Brad, Lupșa și Michăleni. — Horia disolvă trupa dela Câmpeni. — Impăratul Iosif și cestiunea de naționalitate în Transilvania. — Prinderea căpitanilor. — Interogatoriul lui Horia, Cloșca și Crișan. — Sentințele și esecutarea. — Horia ca „rege” și „impărat”. — Festivitatea din Slatna. — Alte condamnări. — Impăratul Iosif desființează servitutea personală, — Espatrierea mai multor țărani. — Impăratul Iosif suprimă abuzurile din munții Abrudului. — Revoluțiunea lui Horia la 1790—91. — Concluziune. — Prețul unui exemplar: pentru România 10 fr. și pentru Austro-Ungaria 4 fl.

Ludovic XIV și Constantin Brâncoven. Sub acest titlu dl Ionescu-Gion, binecunoscut din curierele sale literare de prin diarele bucureștene, a scos de sub tipar la București un frumos volum, ce conține un studiu asupra politicii franceze în Europa resăritenă (1534—1688—1715). Autorul, după cum cetim în prefață, s'a silit mai înteu a schița curentul de viață istorică ce se stabili între Franța și Turcia, dela Francisc I și succesorii sei până la Ludovic XIV, lămurind vrăjmășia diplomației franceze în contra lui Constantin Vodă Brâncoven, precum și modul cum principele român știu să se apere împotriva ei la Constantinopol și 'ntr'alte părți. La acesta lucrare s'a ajutat cu documentele adunate din archiva ministeriului afacerilor străine din Paris de dl A. I. Odobescu. Cartea e dedicată dlui Nicolae Crețulescu, membru al Academiei Române și ministru plenipotențiar al regelui României pe lângă împăratul Rusiei. Prețul 7 lei.

Nouă ediție a cronicii lui Șincai. „L'Indépendance Roumaine” ne spune că ministrul de instrucție publică din România a hotărât să se facă o nouă ediție a Cronicii lui Șincai.

Pictură. Cetim în „Românul” dela București: In atelierul dlui Mirea unde se află spus cunoscutul dsale tablou „Vérful cu dor”, au mai fost espuse dizele aceste câteva tablouri ale tinerului pictor.

Din „Beiu, Vodă, Domn”, roman istoric de dl Theochar Alexi, a apărut broșura dublă 7—8, conținând o ilustrațiune. Prețul 1 leu seu 40 cr.

Indreptător de folos. Sub acest titlu va publică dl Béla Veress, controlor la oficiul reg. de contribuțiune din Făget în comitatul Caraș-Severin, o lucrare menită a da desluciri contribuenților în privința obligamentelor lor față de stat. Autorul publică în dize „provocare” la prenumerațiune cu prețul de 1 fl. Cartea va cuprinde 150 pagine.

„Doue uri și o dragoste” este titlul unei comedii cu cântece într'un act, compusă de dna Maria Datculescu și editată de redacțiunea „Gazetei Săteanului” din Râmnicul-Sarat. Lectura acestei piese e destul de plăcută. Subiectul mai ales este cu totul original, așa după cum nu se pré găsește în alte comedii. E vorba de doi tineri ce urêsc securile opuse . . . și termină printr'o . . . sărutare și o cununie. Tratarea este cam nepotrivită cu cerințele unei scene, prin aceea că discuțiunile une locuri se pré lungesc; dar totuși frumuseța subiectului compensază acele neajunsuri. Comedia este cu atât mai interesantă de cetit, cu cât, prin calitatea autorului ei, se fac în ea niște destăiniri ce n'au obiceiul de a eși din pēna unei reprezentante a seculului gingaș și frumos.

Carte veche română. Se spune că ministerul instrucțiunii din România a cumpărat dela un domn advocat Valerian, o veche carte găsită de dsa în munții apuseni ai Ardealului, satul Lupșa, și care are ca titlu „Praxia seu faptele Apostolilor”. De cine e, când a fost tipărită și unde nu se pōte cunoșce, căci i lipsesc câteva foi dela început, dar se bănuiesce a fi tradusă de Coresi mai nainte de publicarea psaltirei și anume pe la începutul secolului XVI. Acesta operă e de mare importanță pentru dovedirea faselor prin care a trecut limba noastră. Se dize, că espresionile dintr'ēnsa sânt fōrte frumoșe și cât se pōte de românesce. Caracterele cu care a fost tipărită cartea, sânt de lemn. Prețul cu care a fost cumpărată e de 1000 lei.

Diaristic. Diarul „Poporul” din București, care nu pōte trece granița spre noi, de acuma nainte va apăre în tōte dizele. — La T. Severin a apărut un nou diar: „Tudor Vladimirescu”.

Teatru și musică.

Teatrul Național din București „Monitorul Oficial” al României publică raportul dlui director general al teatrelor, adresat dlui ministru al instrucțiunii, în care descrie situațiunea Teatrului Național din București dela inființarea societății dramatice până la finele stagiunii trecute. Acest raport este însoțit de un tablou de piesele ce s'au jucat pe scena Teatrului Național, dela inființarea Societății dramatice române până la 1 mai 1884, precum și de alt tablou de părțile ce s'au cuvenit societăților în acest spațiu de timp. Dar autorilor?

„Coda Dracului” este titlul unui vodvil în 3 acte, tradus din limba franceză, care s'a jucat dizele aceste la teatrul din Iași: „Acest vodvil — scrie corespundintele nostru — a avut un succes mai bunșor decât „Fiesco”. Și 'ntr'adevăr forțele actorilor noștri se aplică mai de grabă la lucrări fără multă pretențiune artistică. Subiectul acestei piese este cam următorul: Un tiner astronom (în lipsă de a avē alt-ceva ce face) este redus la cea mai mare, miserie; portărița i dize că, de va ține pe dracul de codă, starea lui de sigur se va îmbunătăți. Etă că în acest timp un drac (de bal mascat) rătăcesce prin odaia astronomului; acesta îl apucă de codă, i-o rupe . . . și, minune drăcescă! de câte ori agită codă, tot ce vrē i se indeplinesce; adevărul e, că trei cusătorițe vecine, cari își disput amorul astronomului i trimet cu multă iscusință tōte obiectele ce-i sânt necesare. Cam pe acesta temă e brodată tōtă intinderea de trei acte a piesei. Jocul actorilor s'a remarcat mai mult în dnii Hasnaș (nenorocitul astronom), dl Arcelean (un curtezan bătrân) și dnele Marinescu, Curtu și Nicolau. Dl Hasnaș este un elev al conservatorului ieșan, și datat cu un mare talent teatral. Acum însă, nu scim din ce causă ș-a perdut, mai ales pentru canto, complet vocea, astfel că cupletele sale mai nu erau audite. Dna Marinescu, este a cântăreță specială de cuplete și romance, și pentru acesta în cântec a reușit mai mult decât în proză. Lume însă, nu eră mai de fel în sală teatrului, acesta sigur, în urma desiluziunii primite dela „Fiesco”.

Tinerul artist dl Notara dela Teatrul Național din București s'a oferit a face gratuit, la conservatorul din capitală, un curs de declamațiune lirică. Ministerul a primit cu mulțumire acesta propunere.

DI I. C. Lugoșan, fost elev al conservatorului din București, în călătoria sa spre Paris, a vrut să dea la Lugoș o reprezentațiune declamatorică-musicală, dar neavând concesiune ministerială, i s'a interdiș. A voit să dea una la Arad, însă primariul nu i-a dat concesiune să

jöce in locurile publice; sală privată n'a putut căpăta și astfel represintatiunea nu s'a ținut.

Concert in Craiova. Din incidentul serbării centenariului lui Horia, la Craiova s'a arangiat următorul concert: 1. Sëra la ora 9 precis, serbarea va incepe prin cântarea marșului român: „Deșteptă-te Române“, executat de cor cu acompaniament pe piano ținut de dna Caselli. 2. Dl I. Ată. Mitescu face o disertațiune asupra revoluțiunii române din 1874. 3. Dna Maria Theodorini va recită oda „La Transilvania“, de Valerian Ursian. 4. Dșóra Fulvia Oltean va executa pe piano rapsodia română de Antonie Sipos. 5. Dșóra Aurelia Faur va cântă acompaniată pe piano, „Doina Română“. 6. Dșóra Maria Chițu va executa pe piano pot-pouri asupra unor arii românesci, de Fr. Lorencz. 7. Dșóra Aurelia Chițu va cântă aria „Adio la Carpați“ de I. Vasilescu. 8. Imnul „Gintei Latine“ musica de Marchetti, cântat de cor cu acompaniament pe piano de dna Caselli. După un interval de un cuart de oră, mai mulți distinși domni și dómne vor executa danțul național ardelen „Romanul“ — după terminarea căruia va incepe balul. Produsul acestei serbări este destinat de societatea „Carpații Români“ din Craiova, pentru înființarea unei școle române in țera Sëcuilor.

C e e n o u ?

Sciri personale. *Regele și regina României* vor petrece zilele viitoare in castelul de Laxemburg, ca öpeți ai moștenitorului de tron Rudolf și ai soției sale principesa Stefania; regele Carol a plecat la 6 nov. dela Sigmaringen la Nüremberg unde se întâlnește cu regina, care sosi dela castelul Neu Wied, de acolo viniră la Laxemburg. După ședere de 2—3 zile se vor întörce la Bucuresci. — *Dl T. Maiorescu* la 18/30 oct. a început prelegerile sale la facultatea de litere a universității din Bucuresci, asupra istoriei filosofiei in secolul al XIX-le; dsa va studia filosofia germană dela Kant încöce și in special filosofia lui Schopenhauer. La 20 oct. (1 nov.) începü cursul dsale de logică elementară și metrdologie.

Hymen. *Dl dr. Pompiliu Isacu* la finele lunei trecute ș-a serbat cununia cu dșóra Elena Onițiu in Sebeș. — *Dl Romul Furdui*, cleric abs. al archidiecesei Sibiu, dumineca trecută ș-a serbat cununia cu dșóra Ana Gall, fiica dlui protopresbiter Ioan Gall din Abrudsat. — *Dl Nicolau Aron*, teolog absolut și invetător in Făgăraș și-a incredințat de soție pe dșóra Victoria Frateș, fiica preotului din Preșmer Alessiu Frateș. — *Dl George Popovici*, proprietar in Preșmer și-a incredințat de soție pe dșóra Ana Frateș, fiica aceluiaș preot.

Sciri militare. La 1 novembre au fost înaintați și următorii domni ofiçari: la gradul de maior căpitanul Leo Domide, dela al 51 la al 5-lea reg. de infanterie; la gradul de căpitan cl. I, căpitanul cl. II. Florian Domide in reg. de inf. 62; Nicolae Sandru de Viște in reg. de inf. 31, Iuliu Ripoșan reg. inf. 83, George Trica reg. inf. 38; la gradul de căpitan cl. II: locot. Paul Smeu din reg. de inf. 63, permutat la institutul geografic militar; la gradul de locotenent: subloc. Alesandru Bob Hangea in reg. de inf. 62; Xenofon Roman in reg. de inf. 31, Mihail Mucurlia in reg. de inf. 100; la gradul de sublocotenent: cadetul Iosif Chevereașan in reg. de inf. 50 și cadetul Nicolau Stoica de Hațeg reg. inf. 43.

Centenariul lui Horia, ziua de 21 oct. (3 nov.), s'a serbat in mai multe orașe ale României. *La Bucuresci* jurnimea, care arangia această serbare, se întruni într'un mic birt de pe strada Academiei, căci un local

mai mare i se refușă pretotindene, și ținü un banchet. La acesta presidiă dl Toncovecan. Intëiu luă cuvëntul dl Ciurcu și dișe că această serbare nu însemnă o amenințare. Apoi vorbiră dnii Brătescu, Iancovescu, Frunzescu, Bacalbașa, Inotescu și Secășan. In sfërșit se adoptă otărirea ca in toți anii, in această zi, să se facă aceeaș serbare. — *La Iași*, precum ni se scrie de acolo, dl George Pan a ținut la universitate o conferință despre Horia. Dsa s'a ținut strict de domeniul istoric, fără d'a atinge chestiuni de actualitate. Pe la 5 öre spre seră s'a pornit o procesiune de studenți și cățiva cetățeni, dela universitate și a vizitat statua lui Stefan cel mare și bustul lui Grigore Ghica-Vodă. La fie-care din aceste monumente s'au ținut câte un mic discurs, discursuri cari de altmintrelea au fost puțin ascultate din pricina plöei ce curgea in abundență. Pe la 8 öre a avut loc in otelul „Traian“ un banchet organizat de studenți, la care luară parte peste 150 persoane. Aci s'au ținut asemenea mai multe discursuri, s'au citit câteva poesii și s'au ridicat mai multe toaste. — *La Craiova* asemenea s'a serbat ziua această cu programa ce publicăm in rubrica „Teatru și musică“. *Diariul de acolo* „Carpații“ publică un numer excepțional, care conține portretele lui Horia, Cloșca și Crișan. — *La Galați* asemenea s'a serbat ziua această.

Pocalul lui Horia. In cabinetul de antichități din museul br.-lui Bruckenthal in Sibiu se află un pocal, ce l'a avut Horia. E făcut din mestecăn, avënd cöja încă pe lemn. Pocalul are o înălțime de 17 cm. și un diametru de 9 cm. ca și adăncimea. Pe partea de afară a fundului e săpată următörea inscripțiune: „Poculum manuale insig. illius Rebellis Horra. a. 1784“.

Bal la Iași. Studenții universității din Iași au luat decisiunea, ca la 8 dec. st. n. să dea un bal in folosul școlilor române de încöce de Carpați. Balul se va ținé in sala Teatrului Național, sub patronagiul dómnelor Mărzescu, Petrovan, Lăpëdat, Emilian, Vizanti, Brândia și Marcovici.

Seminariul clerical din Blaș Cetim in „Föia bisericescă“ dela 15 octombre: „Luni in 13 octombre st. n. 1884 s'a început edificarea unei aripi noue la seminariul clerical din Blaș. Lipsa ei eră de mult simțită, fiind că încăperile din edificiul vechiu nu mai erau de ajuns pentru un seminar arangiat după cerințele moderne. Grijei celei părintesci a Escelenței Sale are seminarul cel clerical să-i mulțumescă, că in anul viitor va fi provëdüt cu localități suficiente și moderne in totă privința. Edificiul este dat in întreprinderea architectului archidieceșan pentru 18 mii florini v. a. și se va intinde in piața dela frontul seminarului celui vechiu până la seminarul tinerimei gimnasiale edificat de Esc. Sa in anul trecut, și astfel ambele la olaltă vor da un prospect tare frumos pieței micului nostru opid“.

Reuniunea femeilor române din Sibiu a mai primit obiecte pentru tombola ce va arangia, dela damele și dela domni: Dra Maria Tomuși Teodor, 1 servet țesătură proprie; Tomuși Iudita lui George 1 merindetă, 1 traistă; dna Maria A. Pecurariu colectantă: 1 față de mäsă de filet brodată; dna Amalia N. Dima 1 pânzătură pe mijlocul mesei filet și croșetată, 1 servet pentru pöme croșetat; dna Mina Pop 1 corfiță de părete cu brodarie; dra Adolina Popoviciu, 1 însemnător de cetit; dra Ema Popoviciu dantelă pentru o păreche ciorapi; dra Valeria Popoviciu, o păreche legători pentru ciorapi brodat; dra Anica M. Dima 1 servet de pâne brodat național; dra Maria P. Simtion colectantă: 1 șorț italian țesetură proprie; dna Maria P. Simtion n. Henteș un ștergar țesetură proprie; dna Maria Popa Neça, un șurț italian țesetură națională; dna Ana Imberuș, 4 Entre-Deux cro-

setate; dna Maria D. Comșa, una farfurie antică de cusutoriu; dna Elena Alecsie Verza colectantă, 1 față de măsă de bumbac croșetată; dra Ana George Verza 1 față de perină filată; dna Maria Stefan Tocit, 1 ștergar de pânză bumbac; dna Paraschiva I. Dariu, 1 corfiță pentru bilete; dra Maria R. Tocit, 1 ștergar de pânză; dna Maria I. Dorca, 1 păreche pantofi cusuți cu lână; dna Maria St. Dragomir, 1 servet de pânză; dra Maria Popescu, 1 pantof pentru orologiu; dra Eugenia Popescu, 1 țitor de orologiu din mosaic de pădure; dra Lucreția Popescu, 1 însemnător de cetit brodat; dna Maria Stoian, 6 servete țesătură de casă; dna Valeria I. Găvrus, 1 cămase bărbătescă din borangic cusută cu arniciu; dna Maria Victor Popea, 1 ștergar pentru cap din borangic; dna Maria Radu Butu, 1 ștergar de pânză; dna Paraschiva Petru Manole, 2 servete pentru măsă; dna Emilia N. Chiorniță 2 ștergare cu brodarie; dșora Maria Maximilian, 1 tăviță pentru lampă cu aplicațiune; dra Maria Navrea, 1 țitor de jurnale croșetat; dra Ana (orfană) Nic. Stefla 2 cătrinte săliștenesci țesătură proprie; dna Elisabeta P. Popp colectantă: 2 vase de flori; dra Elena P. Popp, 1 perină pentru fotel croșetată și brodată; Jehovah de Carmen Sylva orig; dna Zinca Pandrea 1 corfiță pentru lucru brodată; Tomușiu Anica, ajutor in bani 30 cr. v. a.

Viitorea expozițiune universală din Paris.

Expozițiunea universală ce se va face in anul 1889 in Paris cu ocaziunea aniversării de o sută de ani a revoluțiunii franceze, a fost deja hotărâtă in principiu și in curând va fi decretată de presidentul republicei. Încă nu s'a luat o deciziune definitivă in privința locului, se pare însă, că se va alege pentru acesta câmpul lui Marte. Proiectele privitoare la localitățile Vincennes, Saint-Onen și Courbevoie au fost înlăturate de vreme ce o mare expozițiune trebuie să fie in apropierea unui râu, care să inlesnescă transporturile cele grele.

Societatea pleșuvilor. La Paris s'a format o societate, un fel de francmasonerie a pleșuvilor. Președintele a fost deja numit; el este un renumit inventator al unei pomade pentru regenerarea și creșterea părului! Pentru ca cineva să pôta fi admis in această societate, trebuie să fie cu desăvârșire pleșuv, seu cel mult să aibă numai câteva fire de păr rari și scurte.

Sciri scurte. *Maj.* Sa regele a binevoit a incuviința bisericii gr. c. din Lăpușul-românesc 50 fl. pentru repararea școlei române de acolo. — *Cunoscutul filoromân Ubicini*, căruia i se votase și dreptul de „cetățen român”, a încetat din viață in Paris. — *La Bucuresci* s'a înființat o Societate macedo-română sub numele „Lilicea”.

G h i c i t o r e

de Octavia Popovici.

Esistă o familie, care constă din membrii următori: moșul, feciorul și nepotul.

Moșul nici odată nu merge la biserică; feciorul in tot anul odată; ér nepotul se duce in toate duminicile și sărbătorile.

Care e familia aceea?

Terminul de deslegare e 20 novembre. Ca totdeauna și de astă-dată se va sorti o carte între deslegători.

Deslegarea logogrifului din nr. 35:
„Caracal”.

Deslegare bună ni-a sosit dela dómnele și domnișorele: Emilia Onciu n. Ciavoșchi, Iconia Borca, Elena Voronca, Matilda Popescu, Maria Crișan, Eufrosina Popovici.

Premiul fu obținut de dșora Eufrosina Popovici.

Cutia publicului.

Societatea de lectură a junimei studiöse rom. la gimnasiul r. c. din Cluș, care societate actualminte e sistată, ne rógă să publicăm mulțămita sa publică dlor, cari au contribuit pentru scopurile ei.

Și anume: A. Bohățel 2 fl., Alessiu Pop 1 fl., Iuliu Coroian 1 fl., Basiliu Bodoba 1 fl., véd. Isac 50 cr., N. N. 50 cr., Lina Sepostean, C. Nasta, M. Janki, G. Pop, V. Roșescu, I. Cioplea, T. Mureșan, Matilda Juhas, A. Vestimian, E. Moldovan, B. Popescu, I. Cristea, D. Gallu câte 1 fl., Iustina Gallu 2 fl., N. Suru, T. Cեսarean, A. Ungur, I. Martin, M. Stirb, A. Vasilco, Gab. Cupșa, George Cupșa, I. Hango câte 50 cr., dr. Grig. Silași 2 fl., Leontin Pop 2 fl. 10 cr., M. Bohățel 2 fl., N. Pipoș 30 cr., și Elia Centea 50 cr.

Poșta Redacțiunii.

Gioagiu-de-sus. Scrisórea e atât de rea, încât culegătorii noștri n'o pot ceti. Ți-se va retrimite, ca să coregi și limba.

Petersburg. In nri acesta nu s'a putut. Cât mai curând. Bani încă n'au sosit. Foile se trimit regulat.

Sibiu. Intre doinele trimise am găsit câteva cari se vor pu-

blică -- mai târziu.

Sipotete. Poesia și istoriöra vor eși, decumva nu ați trimis și aceste la vr'un diar, care să le publice mai de grabă. Ce adresați noue, nu trimiteți și in alt loc!

Dnei M. P. in G. Densul tocmai pregătesce o lucrare pentru fôia noastră.

Sibiu. Mulțămită. Și celelalte vor urmá din când in când.

Catra Romani. Nu se pôte publica.

Jasi. Ve rugám a nu atinge nici odată cestiuni politice, căci aceste nu intrá in cadrul foii noastre.

Călindarul săptemânei.

Țiua sept.	st. v.	st. n.	Numele sănților și sărbătorile.	Sórele resare	Sórele apune
Duminea 22 după Rusale. Evang. 6 dela Luca v. 5, a inv. 11.					
Duminea	28	9	Sf. Terentie	6 56	4 31
Luni	29	10	M. Anastasia R.	6 57	4 30
Martí	30	11	Sf. Zinovie	6 59	4 29
Mercuri	31	12	Ap. Stahie	7 1	4 28
Joi	1	13	Sf. Cosma	7 2	4 26
Vineri	2	14	Coriolan	7 4	4 25
Sămbetă	3	15	Mart. Aicepsima	7 5	4 24

A apărut tocmai acuma

Călindarul lui Păcala pe 1885

cu multe glume și ilustrațiuni.

Prețul 40 cr.

A se adresá la administrația „Familiei”.

Proprietar, redactor respundător și editor: IOSIF VULCAN.

Cu tipariul lui Eugeniu Hollósy in Oradea-mare. Strada principală.